

УДК 329.7-053.81

В. М. Панасюк,
асистент кафедри конституційного права ОНЮА

МОЛОДЬ — ГОЛОВНИЙ СУБ'ЄКТ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасна епоха характеризується особливим загостренням проблеми зміни поколінь. Молодь це та група, яка переймаючи досвід старших поколінь покликана стати рушійною силою суспільного прогресу. Саме молоде покоління є потенційно активним носієм всіх соціальних функцій. Тому залучення молоді до активного і продуктивного суспільного життя — запорука майбутнього прогресу.

В усьому світі молоді люди є частиною суспільства, котра представляє його активний елемент. В загальній масі соціальної інфраструктури молодь займає особливе місце. Роль і місце молоді в суспільстві обумовлена рядом наступних обставин:

- молодь є достатньо великою суспільно-демографічною групою, що займає місце у виробництві. Вона, по суті, єдине джерело поновлення трудових ресурсів;

- молодь є головним носієм великого інтелектуального та фізичного потенціалу свого народу. Вона має хороші здібності до праці, технічної, культурно-художньої творчості, до продуктивної діяльності у будь-якій сфері людського буття;

- молодь має досить велику соціальну і професійну перспективу. Вона спроможна скоріше інших соціальних груп оволодіти новими знаннями, професіями та спеціальностями, необхідними для перспективного розвитку економіки всієї країни.

Молодь являє собою складну соціальну конструкцію, яка змінюється в ході історичного розвитку. Кожне покоління і кожна культура створювала своє власне розуміння молоді. Сам термін «молодь» з'явився в науковій літературі лише у 70-х рр. ХХ ст. Це пояснюється тим, що в доіндустріальний період розвитку цивілізації населення за віковою ознакою поділялося лише на дітей, дорослих та літніх людей. Розвиток суспільних відносин висунув потребу введення окремих категорій «молодь», «молодість» як означення життєвого проміжку часу протягом якого набуваються необхідні знання, фахові якості.

Соціальний портрет сучасної української молоді досить суперечливий. По-перше, це покоління людей, які у своїй більшості підтримують процеси формування демократичної держави. По-друге, це покоління, що вимагає більш конструктивних та динамічних еволюційних кроків щодо розвитку суспільства. По-третє, це покоління людей, які бажають вчитися, працювати, власними силами забезпечувати своє життя. Це, безумовно, визначає неоднорідність такої соціально-демографічної групи, як молодь, яка має різноманітні інтереси, орієнтації, потреби тощо.

Визначення поняття «молодь» пов'язане з питанням про вікові межі пе-

ріоду молодості, які обумовлені особливостями підготовки і вступу молоді у продуктивне життя, а також психофізичними особливостями розвитку людини.

Чому так важливо визначити період молодості? Межі молодіжного віку обумовлені особливостями психологічного розвитку людини. За даними вчених приблизно з 14 років молода особа починає усвідомлювати свої соціальні зв'язки і своє місце в суспільстві. До 18 років закінчується формування основних психофізичних особливостей людини, а до 24 років закінчуються процеси росту у людському організмі і формується соціальний статус особи, що в умовах України, зокрема, пов'язано із отриманням до цього часу освіти, демобілізацією із армії, набуття фахових знань. Існує інша точка зору щодо періодизації життя молоді людини. Так, послідовники цієї ідеї виділяють три основні періоди у житті молоді:

- до першого відносять так званий період пошуку, коли молода особа визначає, ким бути, якою бути, яку професію обрати, де реалізувати свій талант;
- до другого періоду можна віднести час, протягом якого молода людина інтегрується у суспільство. Йдеться про декілька перших років роботи юнаків та дівчат у будь-якій сфері;
- третій період — це коли розпочинається інтенсивна творча праця молоді людини [1].

Наведені вище психологічні характеристики мають велике значення для визначення правового статусу окремих груп молоді. Виходячи з аналізу діючого законодавства можна виділити наступні групи молоді.

За віком:

- неповнолітні (в віці від 15 до 18 років);
- доросла молодь.

За цим же критерієм виділяють інші дві групи молоді, які відрізняються віково-психологічними та економічними характеристиками.

Першу групу складає молодь віком від 14 до 21 (22) років, яка навчається, шукає себе в житті. Її ціннісні орієнтації та уявлення розмиті. Молодь цієї групи, в своїй більшості, залежить економічно від батьків.

Друга група — це молодь, яка або здобула освіту, або професійні навички. Така молодь економічно активна і передбачається, що економічно незалежна.

Ці дві видові групи потребують різного обсягу гарантій та соціального захисту. Для першої групи необхідно більших матеріальних гарантій для здобуття освіти, професії та правових гарантій для отримання роботи. Молодь другої групи потребує правових гарантій в реалізації економічної самостійності та підтримки в становленні сім'ї.

За сферою зайнятості:

- учнівська молодь;
- студентська молодь;
- працююча молодь;
- незайнята молодь.

За можливостями до самореалізації:

- талановита молодь (молодь, яка проявляє здібності в різних галузях діяльності);
- звичайна молодь (молодь, яка особливо себе не проявляє);
- знедолена молодь (молодь, яка не може самостійно законними способами забезпечити собі гідне існування).

Виділення внутрішньовидових груп молоді обумовлене неоднорідністю молодіжного середовища. Кожна з вказаних груп має свій характерний набір ознак і тому потребує різних методів як психологічного, соціального, так і правового впливу. Диференційований підхід до вирішення молодіжних проблем сприяє підвищенню ефективності реалізації державної молодіжної політики, оскільки здійснення заходів розрахованих на широкий загал в існуючій економічній ситуації в державі призводить до розпорошування зусиль держави і як наслідок — декларативність цієї діяльності.

Одним із шляхів виходу із ситуації, що склалася, на думку деяких науковців, є корекція державної молодіжної політики в напрямку надання підтримки пріоритетних категорій молоді: «талановитої» та «знедоволеної». Саме ці категорії, на думку М. П. Перепелиці, потребують першочергової уваги, оскільки «талановита молодь» спроможна за умови достатніх інвестицій стати рушійною силою суспільства і тим самим дати новий поштовх започаткованим реформам. Щодо категорії «знедолена молодь», то вона повинна привернути увагу держави з інших причин. Ця група молоді самостійно не зможе забезпечити гідне існування і є своєрідним тягарем суспільства [2].

В межах групи «знедолена молодь» можна виділити дві підгрупи:

- молодь, яка має відхилення у здоров'ї, і через те не може забезпечити сама гідне існування (діти-інваліди, хворі на наркоманію, алкоголізм, СНІД);
- молодь, яка має відхилення у поведінці (молодь, яка відбуває покарання з позбавленням волі, молодь, яка відбула покарання, молодь, яка забезпечує своє існування протизаконними діями).

Слід зауважити, що в межах означеної групи постійно відбуваються процеси стратифікації. Стосовно цієї категорії молоді держава повинна як створювати засторогу законами, так і створювати відповідні умови для того, щоб молода людина змогла вирватись з такої ситуації. Такі заходи, сприятимуть зменшенню кількості молоді, яка включається до цієї групи, і у такий спосіб держава зможе убезпечити суспільство.

Дана точка зору обумовлена реаліями нашого життя і не погодитись з цим не можливо. Проте слід відмітити, що базові нормативно-правові документи (Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» та Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні») розраховані на широкий загал молоді без виділення пріоритетних груп, що цілком відповідає принципам соціальної справедливості.

Модель державної молодіжної політики, що знайшла вияв у згаданих актах певним чином розрахована не стільки на сьогодення (державу з нестабільною економікою), скільки на майбутнє і є певним орієнтиром на який необхідно прямувати.

Підсумовуючи сказане, слід відмітити необхідність врахування різновидів категорій молоді при нормативно-правовому регулюванні реалізації державної молодіжної політики.

Література

1. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оповіщення. — К.: Наук. думка, 1993. — С. 40–43.
2. Перепелиця М. П. Шляхи вдосконалення державної молодіжної політики в Україні // Молодь України: стан, проблеми, шляхи розв'язання. — К., 1997. — С. 61–65.

УДК 352(477)

*А. Т. Назарко,
асистент кафедри конституційного права ОНЮА*

МІСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ

Місцеве самоврядування виступає однією з основ демократичного реформування суспільства, є своєрідним локомотивом, який може потягнути за собою непростий вантаж проблем, що стоять перед державою і громадянським суспільством. Особливого значення набуває становлення і розвиток системи місцевого самоврядування в містах України. Сучасна теорія конституційного права розглядає місто як невід'ємний елемент системи адміністративно-територіального устрою держави. Таке бачення конституційно-правового статусу міста закріплюється положеннями діючої Конституції України. У ч. 1 ст. 133 Конституції України вказується, що систему адміністративно-територіального устрою України складають Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села. Правова природа кожного з зазначених елементів несе чітко виражені особливості, які дозволяють говорити про наявність таких двох категорій як регіон і населений пункт.

Закріплення в Конституції і законодавстві основних питань організації і діяльності суб'єктів місцевого самоврядування потребує значного корегування, оскільки з багатьох аспектів воно не відповідає існуючим реаліям, не дозволяє ефективно діяти органам місцевого самоврядування з реалізації своїх повноважень, найчастіше гальмує розвиток процесів залучення населення до рішення питань місцевого життя. Відбувається перманентний процес доповнення і зміни чинного законодавства про місцеве самоврядування. Однак, по-перше, проголошення на рівні закону потенційної можливості локального регулювання організації і діяльності системи місцевого самоврядування практично не використовується через відсутність концептуальної єдності щодо предмету і змісту подібного регулювання, по-друге, не завжди враховуються місцеві умови при проведенні заходів щодо реформування існуючої системи місцевого само-